

Innhold

Forord	5
Kapittel I Innledning	15
1. Introduksjon	15
a. Arbeidsrett. Tjenestemannsrett. Offentlig arbeidsrett	15
b. Individuelle og kollektive spørsmål. Emne og oversikt	15
2. Offentlige tjenestemenn	16
a. Tjenestemenn og ombudsmenn	16
b. Arbeidstakere og selvstendige oppdragstakere	17
c. Embetsmenn	19
d. Tjenestemenn eller arbeidstakere ellers	20
3. Kilder	22
a. Oversikt	22
b. Litt om lov, forskrifter og reglementer	23
c. Arbeidsavtaler og tariffavtaler	23
d. Instruksjonsmyndighet og styringsrett	24
e. Ulike former for praksis	24
4. Nærmere om lovreglene	25
a. Litt historikk: Arbeidervernlovgivning	25
b. Lovgivning i offentlig sektor	25
c. Arbeidsmiljøloven: Virkeområdet	26
d. Tjenestemannsloven 1983, og ny lov i 2017	26
e. Skoleverket	27
Kapittel II Saksbehandling i personalsaker	29
1. Innledning	29
a. Allment	29
b. Utviklingslinjer	29
2. Allment om lovreglene	30
a. Virkeområdet	30
b. Forholdet til særlov	31
c. Lovreglene setter minstekrav	31
3. Enkeltvedtak og forskrifter	32
a. Innledning	32

b.	Nærmere om problemet	32
c.	Enkeltvedtakene etter forvaltningsloven § 2 annet ledd.	33
d.	Særlig om tilsetting	37
e.	Forskrifter	38
4.	Habilitet.	39
a.	Innledning	39
b.	Virkeområdet	40
c.	Inhabilitetsgrunnene.	40
d.	Unntak	45
e.	Avgjørelse av inhabilitetsspørsmålet	45
5.	Varsel og uttalelse. Undersøkelse og veiledning	46
a.	Innledning	46
b.	Varsel og uttalelse	46
c.	Videregående varsling.	48
d.	Undersøkelse. Veiledning	49
6.	Dokumentinnsyn	55
a.	Innledning og oversikt	55
b.	Hva kan kreves?	56
(1)	Betydningen av skriftlig dokumentasjon	56
(2)	Nærmere om dokumentbegrepet	57
c.	Særlig om tilsettingssakene.	57
(1)	Offentlighetsloven: Bare søkerlisten kan kreves	57
(2)	Partsoffentlighet i tilsettingssaker.	59
d.	Sensitive opplysninger.	62
e.	Når kan dokumentene kreves?	62
f.	Praktisk gjennomføring	64
7.	Vedtaket: Grunngivning og underretning.	64
a.	Allment om grunngivning	64
b.	Nærmere om grunngivningsplikten	65
c.	Vedtaket. Underretning	66
Kapittel III Utlysning av stillinger		68
1.	Innledning	68
a.	Hvorfor lyse stillinger ut?	68
b.	Nærmere om begrepene.	68
c.	Kunngjøringsmåten	69
2.	Plikt til å lyse stillinger ut.	69
a.	Kildespørsmål	69
b.	Allment om utlysningsplikten	71
c.	Intern utlysning eller tilsetting uten utlysning	72
d.	Noen særtilfeller	72
3.	Saksbehandling og innhold av utlysningen mv.	73

a.	Krav til saksbehandlingen	73
b.	Innholdet av utlysningen	74
(1)	Noen utgangspunkter	74
(2)	Livssynsparagrafene	74
(3)	Forskjellsbehandling på grunnlag av kjønn	75
(4)	Forskjellsbehandling pga. nedsatt funksjonsevne	76
(5)	Aldersdiskriminering	77
c.	Adgangen til å fravike utlysningen	77
d.	Søknadsfristen	78
e.	Kontakt med «interessante» kandidater?	79
f.	Ny utlysning	79
Kapittel IV	Innstilling og tilsetting	81
1.	Innledning	81
a.	Avtaleslutningen	81
b.	Når er tilsettingen bindende? Rett og plikt til å tiltre	81
c.	Noen særtrekk ved tilsetningsavtalene	82
2.	Tilsetningsordningen	82
a.	Noen grunnleggende prinsipper	82
b.	Utviklingslinjer	84
c.	Nærmere om tilsetningsordningen i staten	85
d.	Tilsetningsordningen i kommunene	88
3.	Valg mellom søkere	89
a.	Innledning og oversikt	89
b.	Minstekrav til kvalifikasjoner	89
c.	Prioritering og fortrinnsrett	91
(1)	Innledning	91
(2)	Særlig om yrkeshemmede arbeidstakere	92
(3)	Fortrinnsrett for overtallige søkere	93
(4)	Fortrinnsrett i skoleverket	97
(5)	Fortrinnsrett i staten	98
d.	Likestillings- og diskrimineringsloven	99
(1)	Forbud mot forskjellsbehandling av kvinner og menn	99
(2)	Forskjellsbehandling pga. nedsatt funksjonsevne	100
(3)	Litt om aldersdiskriminering	101
(4)	Særlig om politiske eller kulturelle spørsmål	101
(5)	Søkernes religiøse syn	102
4.	Restvurderingen	103
a.	Det rettslige utgangspunkt	103
b.	Statsansatteloven § 3 og opplæringslova § 10-5	104
c.	Hvorfor legge vekt på faglige kvalifikasjoner?	105
d.	Nærmere om vurderingstemaet	106

(1) Utgangspunkt i oppgavene på tilsettingstiden	106
(2) Prioritering av interne eller lokale søkere	106
(3) Vurderingen ellers: Også personlige egenskaper må telle med	107
(4) Overkvalifiserte søkere?	109
(5) Må foretas en sammenliknende vurdering av søkerne	109
e. Kvalifikasjonslikhet eller marginale forskjeller	110
f. Kontinuitetshensyn	110
(1) Problemstilling. Betydningen av at en søker har fungert i stillingen.	110
(2) Søkere som først kan tiltre om noen tid.	111
(3) Søkere som ikke kan påregnes å bli sittende i stillingen	111
(4) Søkere som kan skape problemer for de som allerede er tilsatt	113
(5) Ønsket om å beholde en søker i den stilling han har	114
g. Sosiale forhold eller velferdshensyn	115
h. Normering av vurderingstemaet	117
(1) Noen typetilfeller.	117
(2) Instruks eller retningslinjer fra overordnet organ	119
5. Tilsettingsformen: Fast og midlertidig tilsetting	120
a. Innledning: Litt om begreper	120
b. Litt historikk	121
c. Nærmere om arbeidsmiljøloven § 14-9	124
d. Særlig om vikariater og vikarliknende forhold	129
e. Tjenestemannsloven § 3 og statsansatteloven § 9	134
f. Skolesektoren	137
g. Lengstetid og gjennomskjæring	138
h. Virkningene av ulovlig midlertidig tilsetting	141
Kapittel V Rett og plikt	143
1. Innledning og oversikt	143
2. Rettslig grunnlag	143
a. Utgangspunkt	143
b. Forholdet til lov og tariffavtale	145
c. Rett og plikt for øvrig: Allment	145
d. Utvidet arbeidsplikt i ekstraordinære situasjoner	149
e. Endringer ut over rammene: Endringsoppsigelse	150
3. Noen spørsmål om rett og plikt: Arbeidslønn	152
a. Kildespørsmål. Oversikt	152
b. Allment om tariffreglene. Forholdet til uorganiserte	152
c. Lønssystemer	155
d. Forbud mot forskjellsbehandling	156
e. Forholdet mellom arbeid og lønn	157
f. Oppgjørsspørsmål	158

g. Fradrag i lønn	162
4. Arbeidervern og arbeidsmiljø	165
a. Introduksjon	165
b. Målsettingsparagrafen	165
c. Vernekravene	166
d. Særlig om § 4-2 og § 4-3, og litt om «mobbing» på arbeidsplassen ..	167
e. Gjennomføringen av vernearbeidet. Varsling	170
(1) Innledning	170
(2) Ansvar for arbeidsgiver og den som leder virksomheten i arbeidsgivers sted	171
(3) Ansvar for arbeidstakere og arbeidsledere	173
(4) Særlig om varsling	176
(5) Det interne vernearbeid: Arbeidsmiljøutvalg	178
(6) Det interne vernearbeid: Verneombud	180
(7) Arbeidstilsynet	181
f. Straff	182
(1) Innledning	182
(2) Innehaver, arbeidsgiver og den som leder virksomheten i arbeidsgivers sted	183
(3) Straff for foretak	184
(4) Straff for arbeidstakere	185
5. Arbeidstid, overtid og ferie	186
a. Utviklingslinjer	186
b. Noen legislative hensyn	187
c. Virkeområdet. Deklaratoriske innslag. Dispensasjoner	188
(1) Virkeområdet for arbeidstidsreglene	188
(2) Deklaratoriske innslag	190
(3) Dispensasjoner	192
d. Plassering av arbeidstid	193
(1) Utgangspunkt	193
(2) Plassering innenfor grensene	193
(3) Særlig om fleksibel arbeidstid	194
e. Lengde av arbeidstid	195
(1) Noen utgangspunkter, og litt om beregning av arbeidstid	195
(2) Særlig om overtid	196
(3) Plikt til å arbeide overtid. Fritak for overtidsarbeid	199
(4) Rett til redusert arbeidstid, merarbeid	200
f. Ferieordningen: Noen hovedtrekk	201
6. Biarbeid	202
a. Innledning og oversikt	202
b. Regelfestede yttergrenser	203
c. Belastende arbeid	204

d.	Forholdet til lojalitetsplikten	205
e.	Sanksjoner ved overtredelse	206
7.	Taushetsplikt, ytringsfrihet og lojalitet	206
a.	Innledning og oversikt	206
b.	Reelle hensyn.	207
c.	Taushetsplikt	208
d.	Lojalitetsplikten ellers: Noen utgangspunkter	209
e.	Litt om sanksjonssystemet	215
Kapittel VI Opphør av arbeidsforhold		217
1.	Innledning	217
a.	Opphørsmåtene.	217
b.	Særlig om avskjed og oppsigelse	219
c.	Oppsigelse og om-disponeringer.	220
2.	Hvem kan treffe vedtak?.	223
a.	Utgangspunkt	223
b.	Avskjed ved dom og fradømmelse av stilling	224
3.	Vilkårene	226
a.	Suspensjon.	226
b.	Avskjed av embetsmenn	226
c.	Oppsigelse av arbeidstakere ellers: Allment	227
d.	Oppsigelse etter arbeidsmiljøloven: Noen utgangspunkter	228
(1)	Oppsigelsesvern for den som er tilsatt på prøve	228
(2)	Oppsigelsesvern ved sykefravær, svangerskap, fødsel og adopsjon	231
e.	Allment om kravet om saklig grunn	235
(1)	Utgangspunktet: Hva ligger i kravet om saklig grunn?	235
(2)	Vurderingen må skje etter forholdene på oppsigelsestiden	236
(3)	Virksomheten må ha en saklig interesse i å bringe arbeidsforholdet til opphør	237
(4)	Ytterligere krav?.	238
(5)	Krav om tilfredsstillende saksbehandling.	239
(6)	Krav om et tilstrekkelig og riktig faktisk grunnlag	240
f.	Saklig grunn i «virksomhetens» forhold	241
(1)	Noen utgangspunkter	241
(2)	Om-plasseringsplikten	242
(3)	Krav til saklig valg	246
g.	Saklig grunn i «arbeidstakerens» forhold.	249
(1)	Utgangspunktet: Objektivt og subjektivt mislighold	249
(2)	Noen ord om avskjed og oppsigelse.	250
(3)	Subjektive unnskyldsgrunner	251
(4)	Betydningen av arbeidsgivers forhold	253

(5) Betydningen av arbeidstakers eget forhold	255
(6) Vurderingen ellers	256
h. Oppsigelse av statsansatte	258
i. Avskjed	259
j. Særlig om frivillige ordninger	263
k. Ordensstraff	264
4. Forhandlinger og søksmål	265
a. Utviklingslinjer	265
b. Forhandlinger	266
c. Søksmål	267
(1) Innledning	267
(2) Søksmålsfrister	267
(3) Forliksmekling. Kumulasjon. Vernetting	269
(4) Meddommere	269
(5) Gebyr. Fri sakførsel. Sakskostnader	270
d. Bevisbyrde	270
(1) Innledning	270
(2) Straffesaksparallellen	271
(3) Hvem kan lettest skaffe de nødvendige bevis?	273
(4) Kort om praksis	273
e. Overprøving	274
(1) Innledning	274
(2) Litt om lovstoffet og rettspraksis	274
f. Rett til å stå i stillingen	276
(1) De rettslige utgangspunkter	276
(2) Nærmere om vurderingen	276
(3) Hva går retten ut på?	278
(4) Rettsstillingen etter statsansatteloven	280
(5) Noen prosessuelle spørsmål	280
(6) Rettskraftsspørsmål	281
(7) Faktisk utestengning	282
5. Sanksjonssystemet	283
a. Innledning. Oversikt	283
b. Ugyldighet eller fratreden	283
c. Erstatning	284
(1) De rettslige utgangspunkter	284
(2) Nærmere om tapsberegningen	285
(3) Momenter ved erstatningsutmålingen ellers	286
(4) Forholdet til skattereglene	287

Kapittel VII Kontroll og ugyldighet	288
1. Innledning og oversikt	288
a. Emnet	288
b. Oversikt over behandlingen videre	288
2. Intern kontroll.	289
a. Oversikt	289
b. Nærmere om klageretten	289
c. Frister, form og fremgangsmåte ved klage	290
d. Mindretallsanke	291
e. Omgjøring på eget tiltak	292
3. Ekstern kontroll	293
a. Domstolskontroll	293
b. Ombudsmannskontroll.	297
4. Ugyldighet.	299
a. Oversikt	299
b. Regelstrid	299
c. Personelle kompetansemangler	300
d. Saksbehandlingsfeil	301
e. Faktisk villfarelse	303
f. Svikt ved skjønnet	303
g. Følgene av ugyldighet.	304
h. Ugyldige tilsetningsvedtak.	305
 Litteratur	 307
 Domsregister	 308
 Stikkordregister	 324